

Mozes' keus en roeping

Periodethema: Roeping en keuze
Exodus 2: 11-15 en 3

a. De keus van Mozes (Ex. 2: 11-15)

UITLEG VAN DE TEKST

Mozes is groot geworden (vers 11). Hij is opgegroeid aan het hof als geadopteerde zoon van de dochter van Farao. Blijkbaar heeft Mozes geweten dat hij een afstammeling is van het volk Israël. Hij gaat om zijn 'broederen' te zien. Hij ziet dat hoe zwaar ze het hebben (Hebr. 'sebalah', wat 'last op de schouders betekent'). Hij is er ook getuige van dat een Egyptische man één van de Hebreeuwse mannen slaat. Het woord (Hebr. 'nakah') kan ook verwonden of zelfs doodslaan betekenen. Het gaat om harde klappen. Blijkbaar brengt het Mozes heftig in beroering (vers 12). Hier wordt iemand van zijn eigen volk, al is hij er niet mee opgegroeid, geslagen. Het maakt hem woedend. Hij kijkt om zich heen of er iemand is. Op zijn beurt slaat (Hebr. nakah) Mozes de Egyptische man dood. Direct na zijn daad verbergt hij het lichaam van de man in het zand. De volgende dag (vers 13) gaat hij weer op pad. Nu ziet hij dat twee mannen van Israël met elkaar ruzie maken. Het gaat er heet aan toe. Voor Mozes is er een schuldige (Hebr. 'rasjah', wat 'schuldige, kwaaddoener' betekent). Hij spreekt die aan: 'Waarom slaat u uw naaste (Hebr. 'reah')?' Het antwoord doet Mozes schrikken (vers 14). De man vraagt wie hem, Mozes, aangesteld heeft tot een overste (Hebr. 'sjar') en een rechter (Hebr. 'sjophet' letterlijk 'hij die de beslissing neemt, het oordeel velt'). 'Zegt u dit om mij te doden, zoals de Egyptische man?' vraagt hij. De schrik slaat Mozes om het hart. Hij weet nu dat wat hij gedaan heeft, bekend is geworden. De keuze in het helpen van een volksgenoot is niet geheim gebleven. Mozes zal nu de consequenties van deze keus moeten aanvaarden. Farao hoort van de zaak (ver 15).

Hij heeft onmiddellijk zijn oordeel klaar. Hij zal Mozes doden. Mozes heeft de wraak niet afgewacht. Hij is gevlucht, naar Midian. Daar stopt hij bij een waterput. Zijn keus heeft gemaakt dat hij moet vluchten voor zijn leven.

TER OVERWEGING

Mozes is opgevoed met de wetenschap dat hij een Israëliet is. Dat is in zijn leven van belang. Hij hoort ergens bij. Het is goed om in deze tijd daarover te spreken met de kinderen. Onze tijd kenmerkt zich door losse verbanden en mensen die individualistische keuzes maken. Trouw aan een gemeente neemt af. Mozes weet zich verbonden.

Mozes is een driftige man. Hij is snel boos en je kunt zelfs stellen dat hij hier zijn zelfbeheersing verliest. Dat is niet goed. Hoezeer deze daad past in de raad van God om Mozes te maken tot de leider van het volk, hier overtreedt hij de wet. Met de kinderen kunnen we spreken over onze emoties. Soms heb je geslagen of gescholden uit pure boosheid en pas later besef je wat een schade je hebt aangericht. Bezonnenheid is een deugd. Mozes wil geheim houden wat niet geheim kan blijven. Ook dit is voor kinderen herkenbaar. Hoe vaak doen we iets waarvan we hopen dat niemand het ziet, liegen we en hopen we dat het niet uitkomt. Dat is zelden zo. Het is beter om eerlijk te zijn. Laten we bespreken met de kinderen dat de Heere het altijd ziet. Al komt geen mens er ooit op terug. Mozes wordt bewaard. Het is zijn tijd nog niet. Mozes is niet in de hand van Farao, maar in de hand van God. Dat is een heerlijke wetenschap. Mozes moet nog voorbereid worden. Hij wordt straks schaapherder. Dat is blijkbaar een goede voorbereiding op het leiden van een volk.

Zo bereidt de Heere Mozes voor op zijn taak. Dat is nog zo. De Heere wil levens van mensen leiden. Het is goed als we de kinderen leren bidden om Gods leiding in hun leven.

b. Mozes' roeping (Ex. 3: 1-22)

UITLEG VAN DE TEKST

Mozes is met de kudde van zijn schoonvader Jethro in de woestijn (vers 1). Hij is met de dieren in de buurt van de berg Horeb, de berg van God. Dat is een berg in het Sinaï-gebergte, waar de Heere later Zijn wet aan het volk zal geven (zie Hand. 7: 30). Daar verschijnt de Heere aan Mozes. Er wordt gesproken (vers 2) over de Engel des HEEREN. Uit het vervolg blijkt dat we hier moeten denken aan de Heere Zelf. Ook kun je bij de uitdrukking 'Engel des HEEREN' denken aan de oudtestamentische verschijningsvorm van Gods Zoon, de Heere Jezus. De Heere verschijnt aan Mozes in een brandend braambos. Mozes ziet wel brandend vuur, maar het struikgewas wordt niet verteerd. Vuur is in de Bijbel geregeld een teken van Gods aanwezigheid (vuur op de berg Horeb, Ex. 19; vuur op het altaar, Lev. 10; vuur bij het offer, 1 Kon. 18 en vuur bij de uitstorting van de Heilige Geest, Hand. 2). Wanneer Mozes (vers 3) op onderzoek uitgaat, hoort hij de stem van de Heere, Die hem roept (vers 4). Mozes mag niet dichterbij komen (vers 5). Hij moet zijn schoenen uittrekken, want hij staat op heilige grond. In Gods nabijheid past eerbied, ontzag. Het uitdoen van de schoenen is een teken van erkenning van Gods heiligheid. Nu openbaart de Heere (vers 6) Zich aan hem als de God, Die Zijn verbond heeft gesloten met Abraham, Izak en Jakob. Als Mozes Hem hoort, wordt hij zozeer vervuld met vrees dat hij zijn gezicht bedekt. Mozes is de eerste mens die te horen krijgt dat de Heere de smeekbeden van Zijn volk heeft verhoord (vers 7). De Heere zal hen verlossen uit de hand van de Egyptenaren. Hij zal hen brengen in land dat Hij reeds eeuwen geleden heeft toegezegd aan Abraham en zijn nageslacht (vers 7-9, zie bijv. Gen. 12, 13, 15 en verder). Mozes wordt ingeschakeld in Gods verlossingsplan. De Heere roept hem weg uit Midian (vers 10) en zendt hem naar de Farao in Egypte om Zijn volk te bevrijden. Veertig jaar geleden was Mozes een man die eerst handelde en dan nadacht. Toen kon hij niet wachten op Gods tijd. Nu eindelijk Gods tijd gekomen is, ziet Mozes het niet meer zitten. Het eerste wat hij zegt is: 'Wie ben ik dat ik tot Farao zou gaan... (vers 11)?' Mozes komt met allerlei bezwaren en uitvluchten. Met geduld komt de Heere hem hierin tegemoet. Het teken dat God meegaat, is dat God belooft dat ze op deze berg (Horeb) God zullen dienen (vers 12) Hij belooft Mozes dat Hij met hem mee zal gaan.

Als Hij op Mozes' vraag Zijn Naam bekendmaakt (vers 13), blijkt Zijn Naam opnieuw een belofte van Zijn trouw te zijn: Jahweh, 'Ik zal zijn Die Ik zijn zal'. De Naam zegt dat de HEERE er is. Hij bestaat. Hij is werkelijkheid tegenover al die afgoden die niet bestaan. De Naam zegt dat de HEERE altijd Dezelfde is. Met deze verbondsnaam belooft de HEERE dat Hij niet wispelturig van gedachten verandert, maar dat Hij van eeuwigheid tot eeuwigheid Dezelfde blijft en dat Hij altijd doet wat Hij zegt (zowel Zijn beloften als Zijn waarschuwingen). Sommigen vertalen Gods verbondsnaam (een verkorte vorm van deze Naam) als: 'Ik ben erbij'. Iedere keer als we in de Statenvertaling de aanduiding HEERE zien, staat in de grondtekst deze verkorte vorm van het werkwoord 'zijn'. Dat de HEERE er bij zal zijn, belooft Hij ook aan Mozes. 'Ik zal voorzeker met u zijn...' (vers 14-15). Mozes krijgt de opdracht om in Egypte de oudsten van Israël (de leiders van het volk) bijeen te roepen (vers 16). Hij moet Gods verlossingsplan aan hen bekendmaken (vers 17). Samen met hen zal hij vervolgens naar de Farao gaan (vers 18). Vooraf waarschuwt de Heere Mozes dat de Farao zal doen wat hij kan om Gods verlossingsplan te verijdelen (vers 19). Tegelijkertijd verzekert Hij Zijn knecht dat de koning van Egypte zal verliezen (vers 20). God zal Zijn volk bevrijden uit Egypte (vers 21). Als het volk vertrekt uit Egypte, zal de Heere zorgen dat het met schatten overladen wordt (zie ook Gen. 15: 14). Hoewel het volk als slaaf heeft geleefd, zal het in betrekkelijke rijkdom vertrekken. Goederen die straks gebruikt zullen worden in de dienst van de Heere (vers 22).

TER OVERWEGING

Zonder dat Mozes het zelf weet, wordt hij opgeleid om het volk te leiden. De 'schaapherder' zal straks de herder worden van Gods eigen volk. Zo werkt de Heere nog. Mensen worden soms zonder het zelf te weten, voorbereid op een taak in Zijn Koninkrijk. De ontmoeting met de Heere maakt Mozes duidelijk dat de Heere een heilig God is. Hij is de God der goden. Tegenover de Heere past diep ontzag, diepe eerbied. Het is goed als we in ons spreken, maar ook in ons bidden, tegenover de kinderen tonen dat we rekenen met Gods heiligheid. De Naam van de HEERE wordt hier bekendgemaakt. Alle afgoden zijn er niet. Ze bestaan niet. Ze waren er gisteren niet en ze zullen er nooit zijn. Ze zijn bedenksels voortkomend uit onze fantasie. De HEERE is er. Zo is Zijn Naam. Hij is de God Die is, Die was en Die zijn zal. Hij is er werkelijk bij. We leren de kinderen om zich te richten op deze HEERE, Die er werkelijk is. We leren hen Zijn Naam. Op allerlei manieren probeert Mozes onder de roepstem van de Heere uit te komen. Wat heeft de Heere veel geduld en wat gaat Hij liefdevol met hem om.

Ondertussen blijft Hij wel bij Zijn roeping. De Heere laat Mozes niet aan zijn lot over. Hij belooft met Zijn knecht te zijn. Ook nu leert de Heere ons: 'Hij, Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal' (1 Thess. 5: 24). God geeft Zijn knechten alles wat nodig is om te dienen. Hij wil dat ook ons geven om tot geloof in de Heere Jezus te komen en liefde en gehoorzaamheid om Hem te dienen.

GELOFSLEER

In artikel 13 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis lezen we over de voorzienigheid van God, hoe Hij alle dingen regeert en in Zijn hand houdt. Er gebeurt in deze wereld niets zonder Zijn wil. Dit is een mooi maar ook lastig leerstuk. Het gaat boven ons denken uit, maar wil ons wel helpen om in alles wat er gebeurt op God te vertrouwen. Zo zorgde God voor het onderdrukte volk Israël door Mozes op zijn taak als leider van dit volk voor te bereiden. De wegen hoe God werkt zijn niet te snappen of te doorgronden, maar Hij werkt! Er gebeurt niets bij toeval, maar God ziet alles en waakt over Zijn volk.

